משום דאיסורן במשהו · פי' בקונטרס איסורן בכעדשה ולא דק דבהדיא אמר במעילה בפרק קדשי מזבח (דף מז: ושם) דשרצים לוקין עליהם בכזית דאכילה כתיב בהו ואמרי' נמי בפ' בתרא דמכות (דף מז: ושם) ריסק ט' נמלים ואחד מי והשלים לכזית וכן משמע בכמה דוכתי אלא יש לפרש דאיסורן במשהו דלוקה על נמלה משום דהוי בריה וכן נראה לר"י* :

הדרן עלך חרש

האשה שלוש · אמרו לו אחת זו ואחת זו תנשא · אין להקשות דהייטו ת"ק דהא מעיקרא לא פי' אי מיירי אפי' בלא בוכה והכא מפרש ליה : **תנא** שלוש ביו לבינה ושלוש בעולם · דלא צריך למיתני דהא סתמא דמילתא הכי הוא דשלוש ביו לבינה ושלוש בעולם אלא תניא משום סיפא : **זימנין** דמתו ליה בגירא או ברומחא. והיא ירא לעמוד עד שימות לפי שזורקין חיים ואכני בלסטרלות במלחמה ואינם מתכוונים על מי שיפול אבל לקמן גבי נפלו עליו לסטים נאמנת לומר נהרג שעומדת שם עד שימות ולא אמרה בדדמי: **כי** אמרי' (כו') מה לי לשקר ומרע ליה לחזקיה · תימה לר"י דע"כ לא שייך מיגו דאמרה בדדמי דאי שייך מיגו א"כ במלחמה בעולם אמאי לא מהימנא במיגו דאי בעיא אמרה מת על מטתו אלא ש"מ דלא שייך מיגו דאיכא חשודה לשקר ואר"י דיון דדייקא כולי האי שהחזיקה מלחמה בעולם ואומרת כי מלחמה היא אם כן ודאי לא אמרה בדדמי ומטעמא דמיגו דאי בעיא אמרה שלוש הוא בעולם יש לה להאמינה דיון דדייקא כולי האי אבל כי לא החזיקה אינה נאמנת לומר מת בעלה במלחמה מתוך שיכולה לומר מת על מטתו דאין זה מיגו דיון שידוע לעולם שהיא מלחמה ירא לומר מת על מטתו וידוע שהיא משקרת אבל בהחזיקה ודאי דייקא טפי ומיהו קשה לר"י דאמר פ' כל הנשבעין (שבועות דף מה: וש"ס) גבי שכיר נשבע ונוטל לא שנו אלא שנשכרו בעדים אבל שכרו אלא בעדים מתוך שיכול לומר לא שכרתיך מעולם יכול לומר שכרתי ונתתי לך שכרך ומה מגו הוא זה והלא היו חשוד לשקר [אלא] דבעל הבית טרוד בפונעין

משום דאיסורן במשהו אבל דם דעד דאיכא רביעית אימא לא ואי אשמעינן דם משום דאיכא כרת אבל שרצים אימא לא ואי אשמעינן הני תרתי משום דאיסורן שוה בכל אבל טומאה אימא לא ואי אשמעינן טומאה כהנים שאני משום *דריבה בהן מצות יתרות אבל הני אימא לא צריכא תא שמע *שני אחין אחד פקח ואחד חרש נשואין שתי אחיות פקחות מת חרש בעל פקחת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל פקחת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם אמאי מוציא את אשתו בגט תיתיב גביה קטן אוכל נבלות הוא משום איסורא דידה תא שמע *שני אחין פקחין נשואין שתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת מת פקח בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשה מת פקח בעל פקחת מה יעשה פקח בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו בחליצה ואמאי מוציא את אשתו בגט תיתיב גביה קטן אוכל נבלות הוא משום איסורא דידיה אמר רבא תא שמע *שני אחין אחד חרש ואחד פקח נשואין לשתי אחיות אחת פקחת ואחת חרשת מת חרש בעל חרשת מה יעשה פקח בעל פקחת תצא משום אחות אשתו מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא את אשתו בגט ואשת אחיו אסורה לעולם והא הכא דלאו איסורא דידה איכא ולאו איסורא דידיה איכא וקתני מוציא את אשתו בגט אמר רב שמעיה גזירה משום התרת יבמה לשוק :

הדרן עלך חרש

האשה *שהלכה היא ובעלה למדינת הים שלום בינו לבינה ושלום בעולם ובאה ואמרה *מת בעלי תנשא מת בעלי תתייבם [ב]שלום בינו לבינה ומלחמה בעולם קטטה בינו לבינה ושלום בעולם ובאתה ואמרה מת בעלי אינה נאמנת רבי יהודה אומר לעולם אינה נאמנת אלא אם כן באתה בוכה ובגדיה קרועין אמרו לו אחת זו ואחת זו תנשא : **גמ'** תנא שלום בינו לבינה משום דקבעי למיתני קטטה בינו לבינה תנא שלום בעולם משום דקבעי למיתני מלחמה בעולם אמר רבא מאי טעמא דמלחמה משום דאמרה בדדמי (ו) סלקא דעתא בכל הני דאיקטול הוא פליט אם תימצא לומר כיון דשלום בינו לבינה נטרא עד דחזיא זימנין דמתו ליה בגירא או ברומחא וסברא ודאי מת ואיכא דעבד סמתרי וחיה סבר רבא למימר דעבון אינו במלחמה דלא אמרה בדדמי הדר אמר רבא רעבון הרי הוא כמלחמה דהדיא דאתת לקמיה דרבא אמרה ליה בעלי מת ברעב אמר לה שפיר עבדת דשיזבת נפשיך ס"ד דבהדיא פורתא דנפפיתא דשבקת ליה הוה חיי אמרה ליה מר נמי ידע דכי האי גוונא לא חיי הדר אמר רבא רעבון גריעה ממלחמה דאילו מלחמה כי אמרה מת בעלי במלחמה הוא דלא מהימנא הא מת על מטתו מהימנא ואילו גבי רעבון [ד]עד דאמרה מת וקברתיו [א] [ה]מפולת הרי הוא כמלחמה דאמרה בדדמי שילוה נחשים ועקרבים הרי הן כמלחמה דאמרה בדדמי דבר אמרי לה הרי הוא כמלחמה ואמרי לה [ו]אינו כמלחמה אמרי לה הרי הוא כמלחמה דאמרי בדדמי ואמרי לה אינו כמלחמה דסמכי אדאמרי אינשי *שב שנין הוה מותנא ואינש בלא שני לא אזיל איבעיא (ז) להו [ח]החזיקה היא מלחמה בעולם מהו מי אמרינן *מה לה לשקר דאי

[נעיל ה. וש"נ]

נעיל קיב:

ג"ז שם

[וכדף קי:]

שבועות לב: נעיל לג: עדיות פ"ל מי"ב

סנהדרין כט:

[קדושין סה: ושם נסמן]

משמשו בכעדשה כמומחתן: **משום דידה** שהיא פקחת ובת עונשין ובמליאת גרש משום דידיה : **משום גזירת סתרת יבמה לשוק** · דאי אמרי' תיתיב תרשת גבי חרש לא ידעי איכשי דטעמא משום קטן אוכל נבלות הוא וסברי דקדושין דידה דהו לה לזיקה דפקחת אחותה ואין בועל אחות זקוקתו הילכך אתי למישרייה לאחותה לשוק כשאר אחות אשה שפטורה מן החליצה:

הדרן עלך חרש

האשה · **שלוש בעולם** · שאין שעת חירוס דתימא בדדמי מאומד לבה אם פירש הימנה חדש או חדשים ודאי הואיל ולא חזר הרגוהו ליסטים דהואיל ולאו שעת חירוס אי לא חזיתיה דמית חייתא לקלקולא שמא יבא לאחר שניסת ותהא מקולקלת כדאמר בהאשה רבה (נעיל דף פז:) ולא אמרה בדדמי : **קטטה בינו לבינה** · ל"ל מתוך שאולתו היא רולה לאסור עצמה עליו : **גמ' בדדמי** · מאומד לבה ואע"ג דלא חזיתיה דמית כדפרישית דסברה סלקא דעתא בכל הני דאיקטול הוא פליט בתמיה : **ממחרי** · מתבוסת : **שפיר עבדת** · לנסותה ולהופסה מתוך דבריה נתכוון : **דשיזבת נפשך** · שהנחת אותו אפי' אי וברחת לך משום דכי תעלה בדעתיך דבההוא פורתא דנפפיתא קמת מעופה בנפה חיי בתמיה: **מר נמי ידע כו'** · אלמא אמרה בדדמי ומשום הא מעשה הדר ביה רבא : **מת וקברתיו** · דאלו במלחמה סברה שמא ברח ונגלל אבל ברעב היא סבורה איך יחיה : **מפולת** · שנפל הבית עליו או בא רוח סערה והיה מפיל כל בתי העיר : **מחזיקה היא מלחמה בעולם** · שלא הייטו יודעים שיש מלחמות. באותן מדינות אלא מפיה : דאי

[א] גם' עד דאמרה מת וקברתיו · כ"כ משמע דבמלחמה כה"ג כ"ם דבאמת כ"פ כל הפוסקים לבד הרמב"ם דפסק דבמלחמה אינה נאמנת כה"ג ועמ"ש (בחא"ע סי' י"ז ס"ק ק"ז) בד' רמב"ם וכ"מ ממ"ש לקמן קט"ז כ' איכא ביניהו דאמרינ' דו' ולא קאמר בכה"ג :

[ב] לבאורה צ"ל דאי על מטתו אפילו לא החזיקה מלחמה בעולם אמרינ' מהימנא.

תוס' חד מקמאי יתו אקשי' עליה מהא דתנן בפרקין שני אחים אחד חרש ואחד פקח נשואים ב' אחיות אחת פקחת ואחת חרשת מת פקח בעל פקחת מה יעשה חרש בעל חרשת מוציא אשתו בגט והא קטן אוכל נבלות הוא · ושני רב שמעיה גזרי' משום יבמה לשוק תניא יונק תינוק דולדמעוברת כוכבים ומבהמה טמאה ואין חוששין משום יונק שקץ ואל יאכילנו נבלות וטרפות שקצים ורמשים ובכולן יונק מהן אפילו בשבת ובגדול אסור.אבא שאול אומר נוהגים היינו שינקים מבהמה טהורה ביו"ם אוקי' אפי' למ"ד ב"ד מצווין עליו להפרישו יונק תינוק מעובדת כוכבים ומבהמ' טמאה משום סכנה · אי הכי בגדול נמי גדול

הגהות הב"ח

(ו) גם' דאמרה בדדמי דסברה ס"ד בכל הני : (ב) שם בלא שני לא אזיל איבעיא ליה סתיקה:

ג"ז שם

הגהות הגר"א

[א] גם' עד דאמרה מת וקברתיו · כ"כ משמע דבמלחמה כה"ג כ"ם דבאמת כ"פ כל הפוסקים לבד הרמב"ם דפסק דבמלחמה אינה נאמנת כה"ג ועמ"ש (בחא"ע סי' י"ז ס"ק ק"ז) בד' רמב"ם וכ"מ ממ"ש לקמן קט"ז כ' איכא ביניהו דאמרינ' דו' ולא קאמר בכה"ג :

בעי אומדנא דסתם קטן מסוכן הוא אצל חלב · אבא שאול אומר וכו' ה"ד אי דאיכא סכנה אפי' בשבת אי דליכא סכנה אפי' ביו"ם נמי לא · לא צריכא דאיכא צערא וקסבר פטרק כלאחר יד בשבת דאיסור סקילה נזרו ביה רבנן יו"ם דאיסור לאו לא נזרו ביה רבנן · ובפרק אע"פ תני ר' מרינוס אומר גונח יונק חלב בשבת ואוקים בדליכא סכנה ואיכא צערא ואפילו בשבת לא נזרו ביה רבנן · קשיין אהדדי · הרב אלפס פי' דפליגי אהדדי ואיפסיקא הלכתא כר' מרינוס . ורבי יעקב ע"ה פי' דלא דמי צערא דהכא לצערא דהתם דהתם הוא מהמת חולי שהוא גונח ולא נזרו אפי' בשבת וצערא דהכא לאו צער חולי הוא לפיכך נזרו ביה בשבת ולא ביו"ם · תניא לא תאכלו כי שקץ הם לכם להזהיר גדולים על הקפנים וכל נפש מכם לא תאכל להזהיר גדולים על הקטנים אמור ואמרת אליהם לנפש וכו' להזהיר גדולים על הקטנים למ"ד ב"ד מצווין עליו להפרישו דאמרי' ליה לא תעביד וה"ה לכל אצרי' שבתורה למ"ד אין ב"ד מצווין עליו להפרישו דלא ליספא לה בידים · וה"ה באיסורא דרבנן לית ליה למספא ליה בידים : **שלום** בינו לבינה . מסתברא דכיון דגבי רעבון אם אמר מת וקברתיו נאמנת ה"נ במלחמה אם אמרה מת במלחמה וקברתיו נאמנת דאי אמרת במלחמה אינה נאמנת ה"ל לרבה רעבון גרוע ממלחמה · ועדיף ממלחמה גרוע ממת על מטתו ועדיף ממת וקברתיו וכתב הרמב"ם ז"ל דבמלחמה אינה נאמנת במת וקברתיו אבל עד אחד אע"פ שאינו נאמן לומר מת במלחמה אבל במת וקברתיו נאמן · ולא ירדתי לסוף דעתו דהא עד אחד במלחמה היינו מעמא דלא מהימן משום דלא דייקא ומנסבה וכ"ש היכא דאמרה מת וקברתיו דלא דייקא ומנסבה · וכיון דס"ל לרבינו ז"ל דבמת וקברתיו אמרה בדדמי א"כ עד אחד מ"ם מהימן במת וקברתיו יותר מאשה · אלא ודאי מסתברא דאפי' אשה נאמנת לומר מת במלחמה וקברתיו :

דאי בעיא אמרה שלום בעולם ומהימנא דאמרה נמי מהימנא לו דלמא הכא ליכא למימר מה לה לשקר דאיהי גופא לא מכוונה לשקורי אלא כיון דאתחזק מלחמה אמרה בדדמי וסכורה היא שמא ולאי קשיא דיפשוטו ליה ממתניתין דקתני שלום בעולם ולאי מת בעלי במלחמה קאמרה דאי על מטתו מאי אריא שלום בעולם אפי' מלחמה בעולם אמרן לעיל כי אמרה מת על מטתו מהימנא אלא ולאי מת במלחמה לאיצריך לאשמועי' דאינו חזקה היא מלחמה שמא תרין מתניתין דאמרה מת שמא ואשמועינן מתניתין דהואיל ושלום בעולם אמר"ג דלא אמרה על מטתו בהדיא מסתמא מת על מטתו קאמרה ובזמן שיש מלחמה בעולם מסתמא מת במלחמה קאמרה עד דאמרה מת על מטתו וכי קמיבעיא ליה לרבא כגון דיש שלום בעולם ואמרה איהי מת במלחמה: **דאי בעיא עלינו עלינו בית** הלימוהו בחש ונתמלא עשן ואני ברחתי והוא נשאר שם ומת: **אינה נאמנת** • והא הכא דאמרה מלחמה זו ותקני אינה נאמנת ולא אמרי' מה לה לשקר דאי בעיא אמרה מת שמא: **שאני שם** • (ד) דהכי קאמרה דכשנתמלא עשן ברחה ולא המתינה עד שנרלהו מת ואי משום עשן כי היכי דלידיך איתרחיש ניסא כו' אבל לגבי מלחמה ליכא למימר לא אמרה אי לא חזיתיה דהא אי בעיא לשקורי לא הוי מחזקה מלחמה בעולם: **נפלו עלינו עובדי כוכבים כו'** • והא הכא היא החזיקה וקתני נאמנת אלמא אמרינן מה לה לשקר: **שם כדרב אידי בר אבין** • כלומר הכא כיון דמלחמה קבוצה היא דאיהי הוה בהדיה לא אמרה בדדמי אלא נטרה וחזיא ליה דמית דאשה לא מסתפיא מלסמוס: **דדר' אידי** • במסכת ע"ז בפ' אין מעמידין (דף הה:): **מזו נגרלי** • שהשם אוכלנו: **עישינו** • דאמרן כי היכי דלידיך איתרחיש כו': **פסתא דידא** • מאיש אחר [הכא להגיל]: **ואתיליד מומא** • רש"ל בבעלה: **עד אחד במלחמה** • מלחמה בעולם וכא עד אחד ואמר מת בעלך מי מהימן לו לא: **וסלא לא דייקא** • [ב] ותנרייהו אמרי בדדמי כן הדברים כאשר אתה אומר: **מיס במלחמה** • דאיכא למימר בדדמי: **מיס שלין נפס סוף** • מפרש בפ' בתרא (נקמן קכא•) כל שעומד ואין רואה מתרבע רוחותיו: **אשמו אמורה** • ואע"פ שיש עדים בשריס שטבע שמא לף מתחת המים ויצא: וקאמרי

עם אבא יוסי בן סיסמאי בספינה וטבעה והשיא רבי נשותיהן ע"פ נשיהוהא מים במלחמה דמו ונשים *אפי' מאה כעד א' דמו וקתני השיא ותסברא (ג)מים שאין להם סוף נינהו ומים שאין להם סוף אשתו אסורה אלא ה"ד דאמרי אסקינהו קמן וחזינהו

ל"ל דאמרינן • יעב"ן

[ע"ז כה:]

הגהות הב"ח

(א) גמ' ולו לעמא • נ"ב גירסת מלפסי מ"ד כיון דמחזקה סוא דאמרה בדדמי לא אתיא: (ב) שם אתיא כיס ואתיליד כיס מומא: (ג) שם ותסברא והא מיס שלין נפס וכו' אלא מ"ד הכא דאמרי: (ד) רש"י ד"ה שאני התם דאמרי' כשנתמלא: (ה) תוס' ד"ה לא דלמא וכו' פירוש לי סוי לוקמא. נ"ב עיין פירוש על דבור זה בסוי' מהרי"ל שמון: (ו) ד"ה אמר וכו' דבפרק זה בוכר אמרינן ר' חייא:

[לעיל לא: לקמן קנה: ר"ש בכי בכורות לו:]

[לעיל כפי: וש"נ]

גירסת רש"ל לא דייקא ומינסבא דאמרה בדדמי לקמן דף קכ:

הגהות הגר"א

(א) גמ' והכא לא דייקא כ"ל ונ"ב כ"ה גירסת פוס' ד"ה מעמא וכ"ב הרסב"ם וכ"ה גירסת רש"י והכעיא לף בקבנתיו ועי' ר"ף ופ"ב מסוס דלמא משקר דכה"ג לא קאמר בדדמי לכל הפוסקים לגד דעת הרמב"ם כנ"ל: [ב] רש"י ד"ה והכא לא דייקא ותרוייהו אמרי בדדמי • נ"ב וכ"ה דעת הרמב"ם אלא לדידיה בכל ענין סבעשיא ומע"ם בנא"ש אבל לדידיה י"ל משום בדדמי (ומע"ם רבינו בהל"ע פי' י"ז פ"ב ק"ז):

[לעיל פח: וש"נ]

ז א מיי' פי"ב מהלכות גירושין הלכה ה סמג עשין כ טוש"ע אה"ע סי' ח ת סעיף נב:

ח ב מיי' שם הלכה ו טוש"ע שם סעי' מד:

ט ג מיי' שם הלכה יח טוש"ע שם סעי' נג:

י ד מיי' שם ופי"ב שם הל' עו סמג שם עוד שו"ע שם סעי' ג:

תוספות ישנים

אשה כלי זיינה עליה • ויש לנו לומר שמתיבה עד גמר • ולא"ת היכי משכחת מת בעלי במלחמה דלא מהמנא • י"ל דזקוק לנישסים יחידי • אבל במלחמה יכולה היא להמתין:

תוס' חד מקמאי

איבעיא להו החזיקה היא מלחמה בעולם מהו מי אמרי' מה לה לשקר ומרעי לה לחזקה ת"ש עישינו עלינו בית עישינו מערה הוא מת ואני נצלתי אינה נאמנת שאני התם דאמרי כי היכי דלידיך איתרחיש ניסא דלידיה נמי אתרחיש ניסא פי' מעיקרא קס"ד דה"ק הוא מת קודם שיצאתי מן המערה ואני נצלתי • וקאמר אינה נאמנת משום דאמרה בדדמי • ושני ליה דאם אמרה הוא מת קודם שיצאתי מן המערה ואני נצלתי • דאפשר לשוזבי (נפשה עבדה) [נפשיה עבד] . ת"ש נפלו עלינו עובדי כוכבים נפלו עלינו ליסטים הוא מת ואני ניצלתי נאמנת התם בדר' אידי דאמר אשה כלי זיינה עליה • פי' מעיקרא קס"ד שהליסטי' באו עליה ועל בעלה והיא היתה מתפחדת כמו הבעל והיה לן למי' דלא נטרא לבעל וחזרה ואמרה בדדמי ואפ"ה מהימנא משום מנו ושני ליה בודאי אם אמרה מלחמה בעולם והיה להרוג כל המוצאים אחר אנשים ואחר נשים דאע"ג דלא ידעינן במלחמה בער אלא על פיה לא מהימנא דכיון דהיא נופה בהרגא פחדא קיימא לא נטרי ליה לבעל וחזרה ואמרה בדדמי אלא הכא היינו טעמא דנאמנת מפני שהליסטים אינם הורגים את הנשים שכלי זיינן עליהן ומאחר שהשלום עמה נטרה ליה לבעל והזייה ולא אמרה בדדמי ובעיין לא אפשר ועבדינן להומרא ואם החזיקה היא מלחמה בעולם אינה נאמנת • וה"מ בשאין שלום עמה שהמלחמה היא בנשים ובאנשים אבל בליסטים שיש שלום עמה נאמנת דהא שנינן הכא כרב אידי דאמר כלי זיינה עליה • וכן אם אמרה מצאתיו הרוג ל) נאמנת דלא החזיקה בו מלחמה בעולם אינה נאמנת אלא שהחזיקה מלחמה בעל האנשים ונשים • אבל אם אמרה מצאתי פלוני בעלי הרוג אם שבאו ליסטים עלינו ואיינו דאמר מתוך הדברים נזכר ר"ג שנהרגו הרוגים בתל ארוא והשיא ר"ג את נשותיהם ע"פ עד אחד • אלמא דבכה"ג לאו מלחמה אקרי • וכן אני הייתי עם הורגיו דפ' שני דכיון שלא היה לו פחד לאו מלחמה מקרי ודבר ברור הוא זה • והקשה רש"י ז"ל ולפשוטו ליה דמתני' דקתני שלום בעולם נאמנת • ובוראי אם אמרה מת בעלה במלחמה ותקני נאמנת • ותירץ רש"י ז"ל דמתני' בגון שאמרה מת מתם כשלום בעולם אמרי' מת על מטתו דוקא קאמרה וכשהמלחמה בעולם אמרי' מת במלחמה קאמרה ולפי הפי' הזה שפשרשתי לא קשיא מידי דאפשר לא לקיומי מתני' כגון דאמר מצאתיו הרוג או ליסטים באו עליו והרגוהו כשהמלחמה בעולם אינה נאמנת וכששלום בעולם נאמנת • ואי קשיא לך מאי קא מיבעיא ליפשוט מתני' דקתני מלחמה בעולם אינה נאמנת ולא אמר מה לי לשקר אי בעיא אמרה מת על מטתו אלמא לא אמרי' מה לי לשקר במקום חזקה תירץ הר"ם ב"ר יוסף דכשהמלחמה בעולם מרתחת לומר מת על מטתו • ווה התירוץ אינו מספיק למת במלחמה וקברתיו דהתם לא מרתחת דהא מת במלחמה ואפאי לא מהימנינא לה משום דאי בעיא אמרה מת במלחמה אלא הכי מסתברא דכיון דמלחמה בעולם וחזקה דאמרה בדדמי ולא משקרה לפי דעתה לומר מת על מטתו דהא (אי) [אנן] לא מחזקי לה בשקרנית כפי דעתה אבל כשהחזיקה היא מלחמה בעולם כיון דאי בעיא אמרה מתמה ולא משקרה מהמנינן לה להכי בעיא אי אמר מה לי לשקר במקום חזקה או לא • א"נ כשהמלחמה בעולם כיון דחזקה דאמרה בדדמי לא אמר מה לי לשקר דא"כ אולא הזקה הו"ל כמה לי לשקר במקום עדים דהא איהא לחזקה כשהמלחמה בעולם ולא אישטיאה בעיא לחומרא אולינן דלא אמרי' מה לי לשקר במקום חזקה • ובפ' השותפין נמי אמרינן איבעיא להו חבעו לאחר זמנו וא"ל פרעתיך בתוך זמנו מהו מי אמר' מ"ל לשקר במקום חזקה דלא עביד אינש דפרע בנו ימנית או לא ולא אישטיאה ובקידושין פ' האומר מי שאמר בשעת מיתתו יש לי בנים נאמן ומוקמי' לה בגמ' כגון דמחזק לן באחים ולא מוחזק לן בבנים • אמר יש לי בנים נאמן דאמרי' מ"ל לשקר דאי בני פסר לה בנים אלמא אפילו במקום חזקה נמי אמרינן מ"ל לשקר לר"ל בין לר"י בין לר' נתן • שאני התם דאין מה לומר ולא לר' ולהכי מתמני ליה משום מ"ל לשקר • ולפום הכי סברא עד שהחזיק הוא במלחמה מהמנינן ליה משום מ"ל לשקר דאין אדם חוטא ולא לו • ומיהו לישנא דנמ' לא משמע דעד אחד נאמן במלחמה דמאי איבעיא לן לאו משום דאמר בדדמי אלא משום דאיהי דייקא ומנסבא: איבעיא להו עד אחד במלחמה [מהו] מ"ם דעד אחד משום דמלחמה דבעידא לאגליוי הוא לא משקר או דילמא אעמא דעד אחד משום גופה דייקא ומנסבא • ונראה כיון דאמרה בדדמי לא אמרינן דייקא ומנסבא • והרב אלפס גרס כיון דומנין דסניא ליה לא דייקא ומנסבא דאדי ואדי חד אעמא דייקא דאע"ג דאמר בדדמי דהא בשאינה דעלמא בששלום בעולם לא אמרי' זמנין דסניא ליה והכא מ"ם אמרי' אלא משום דאמר' בדדמי ומדקאמר דמשום דלא דייקא ומנסבא לא מהימן עד אחד ולא קאמר משום דעד אחד ולא אמר בדדמי ש"מ דעד אחד ודאי לא אמר בדדמי

ל) נראה דל"ל נאמנת דהחזיקה מלחמה בעולם דהיינו נאמנת אינו אלא מלחמה בעולם.

[ע"ז מן המים • יעב"ן]

וחזינהו לאלתר · פי' לאלתר שהבעלים מן המים אבל אם שהו במים הרבה אין לחוש דמיא מלמת למתי כי ליתא למכה כדאמר בפ' בתרא(לקמן קכ"ח)אבל כשבושה אחר הבעלה מיפקח תפקח: **וקאמרי** סימנים. אבל על ידי מביעת עין אין להאמינם[א] דאמרי בדמי ובדבר מועט יאמרו שאלו בעליהן של אלו אבל מה שפי' בקונטרס דמיסמיט לורת הפנים אין נראה דהא אמרי' לקמן בפרק בתרא (שם) דמיא מלמת למתי היכא דליכא מכה ואי סימנים לאו דאורייתא אי אי הכא בסימנים מובהקים דהוו דאורייתא כדאמרינן באלו מציאות (ב"מ דף כז: ושם) אי נמי מהני ע"פ טביעות עינא · ר"י :

וקאמרי סימנים · פי' רבינו חננאל ס"מ דאשה ועד אחד בספינה שטבעה (ד) ואמרו מת לא מהני וכל שכן עובד כוכבים אפי' מסיח לפי תומו ותימה היאך מציאין כמי בני אדם שטבעו על ידי טביעת עין בלא שום הכרח סימנים ומאת איירי כשנאבדה קצת לורת פניהם דאכלום כווני ולא נאבד אלא מה שאם במקצה כפ' בתרא(לקמן קכ:) וכן מפרש רביע תם לקמן גבי אין מעידין אלא עד ג' ימים שכשנאבדה לורת פניו מייריי כמו שמפרש במקצה אבל אם לורת פניו שלימה אריא אפי' אחר כמה ימים : **וכן** הויין ובחביתא רמיין · אר"י דאיירי בהפקיד אצלו בעדים ולכך היה עוטל בסימן מובהק דאי ליכא עדים מה מועיל הסימן יכול לומר לקוחין הן בידי וכן הא דאמר פרק אילו זוזי (כ"מ דף ט· ושם) הני זוזי דיתמי היכי עבדינן להו חזיכא אינים דאית ליה דהכא פריכא כו' ודוקא דהכא פריכא אבל כלים לא דלמא אפקדיהו גביה ויהיב סימנא ושקיל להו ומיהו קשה דאמר בהכותב (כתובות דף פה: ושם) גבי כסא דכספא דאפקידו בי חסא שביב חסא ולא פקיד כו' עד ולא אמרן אלא דלא רגיל דעייל לביתיה אבל רגיל דעייל לביתיה אימר אינים אחריינא אפקיד ומיחזא חזא ומסמא דאייתי אלא הפקיד זה בעדים ואפ"ה קאמר חדא דידענא ביה בחסא דלא אמיד ועוד הא קיהיב סימנא ומה מועיל הסימן כיון אלא הפקיד אצלו בעדים וי"ל שאני הטעמים מצריך דלא אמיד ואקא יהיב סימנא ואם תאמר אם כן בספ"ק דכתובות (דף יג:) גבי אדם ואדרוסתו דקאמר רב יוסף חדא דהא קא מודי ועוד האמר רב יהודה אמר שמואל הלכה כרבן גמליאל ואמר ליה אביי והאמר כי לא מודי מי מכשר רבן גמליאל ומאי קושיא דלמא רב יוסף מצריך שני הטעמים וי"ל דאי טעמא דהא קא מודי לא מהני לחודיה לא מהני נמי מאי דהלכה כרבן גמליאל כיון דלא מכשר רבן גמליאל אלא ברוב כשרים אלא הכא כולן פסולין לבד מאדום ולהכי בקבריתו אם לא מהני אי לא מהני דמודי דמודיה מי מהני בהדיה טעמא דהלכה כר"ג כו' : **אתרמוי** אתרמי ליה · הכא משמע דמנין ומדה לא דאמר באלו מציאות (ב"מ דף כג:) מדמסקל הוי סימן מדה ומנין נמי הוי סימן הכא מיירי בענין שאין דרך בני אדם להלניע אבל הכא דרך בני אדם להלניע במדה זו : **ובזי** חיישינן שמא פינו · תימה מאי קשיא הא מהאי דהא בממונא יש לחוש לגזולא שמא פינו ולא נפיק ממונא מחזקתיה וי"ל דרגילות לפטוחה ואפי' הכי לא חיישינן שמא פינו לענין ממונא נמי מפקינן ליה מחזקה כיון דלא חיישינן אמ"ג דרגילות הוא : **אימור** אישתלי · פי' רבינו חננאל בירושלמי דמעשר שני בפרק ב' רבי יוחה ורבי יוסי הוו שותפי בגרבי דחמרא כד דמך רבי יוחה אמר רבי מני בריה דרבי יוחה לרבי יוסי כל גרבי דכתיב ביה רבי יוחה דידיה הוא א"ל אשתקד הוה דידיה והשתא דידי : **יצחק** ריש גלותא בר אחתיה כו' · אייתי דלא הוחזקו תרי יצחק ובשכיחי שיירתא דלא לא שכיחי שיירתא ולא הוחזקו התנן בפ"ק דבבא מציעא (דף כ· ושם) דכל מעשה בים דין הרי זה יחזיר ואי שכיחי שיירתא והוחזקו תרי יצחק א"כ אמאי לא חיים רבא דהא לקמן גבי עגן בר חיים מחגרת חיים רבא דלמא בגמלא פרחא אזיל כיון שהוחזקו שהיה שם עגן אחר אלמא בלא הוחזקו אייתי* : **אמר** רבא מגא אמינא לה דהכהנא תרי שעורי כו' · ו"ל"ת ואמאי לא מייתי רבא מרבה רביה דאמר בפ"ק דב"מ (דף יח: ושם) ובפרק כל הגט (גיטין דף כז:) גבי גיטא דאשתכח בבי דינא דרב הונא ואמר דיחזיר משום דלא הוחזקו אפי' בשיירות מצויות וי"ל דאין הכי נמי אלא דניחא ליה לאתויי לריה מאמוראי קמאי א) : **והא** חבי בר נגאי כו' · ואי"ל היכי פשיט רבא איסורא ממנוגת דהכי פרכי' על רבה בפ"ק דב"מ (דף כ: ושם) גבי גיטא דאשתכח בי דינא דרב הונא ועוד הא בהוחזקו תרי יצחק מודה רבא כדפי' לעיל והכא בהוחזקו שני חבי בר נגאי וי"ל דמדמה רבא ממונא היכא דהוחזקו לאיסורא דלא הוחזקו : למאי

וקאמרי סימנים · דאי לאו סימנים חיישינן דלמא אחרים נינהו לפי שהמים מסנים צורת הפנים ואין ניכר כל כך : **שקלתיהו** · כבר החזרתים לך : **אמר ליה** · מפקיד : **והא כן וכן הויין** · כך וכך סאין הוו : **ובחביתא רמיין** · ועדיין הן אצלך בחבית לא אמלא ובדוק בה אמלא כחשבוני : **אמר ליה דידך שקלתיהו והני אחריני נינהו. הני** · דאמרי לעיל והשתא רבי אמר בשותיהן על פי כשים ותרגינן דאמרי סימני ולא אמרינן אחריני נינהו וסימנים הכי איתרמו: **תושבחא** · איכא למימר דאמרמי : **ומי חיישינן שמא פינו** · היכא דסימנא קמא איתא קמן : **קרבן** הקדש : **דימוע** · חולין ותרומה שנתערבו ואין נאכל אלא לכהן : **הסכנה**-שגזרו אלא לקיים מצות אלמא לא אמרינן שמא פינו אותה תבואה שנתן בה בכתיבת אות זה ואלו אחרים : **הרי אלו חולין** · דאחזינן בתר רובא : **מיכפר הוה כפר ליה** · מקנא וגורל היה את האות : **נפתחה שבקה** · להלנת פירות שבאוכה הניח בה אות זה ולא גילה כדי שיבדלו בני אדם מהן: **פתחה**-לשון אימור כאדם שהוה ממונו באדם תשוב כדי שלא יגזלוהו הימנו ודומה לו בהגזל עצים (ב"ק דף קג·) הלוקח שדה בשם ריש גלותא כו' ופתחה בעלמא (ג) קבעינן : **מי חיישינן לתרי יצחק** · היכא דלא הוחזקו שני יוסף בן שמעון בעיר אחת : **רבא אמר לא חיישינן** · הואיל ולא הוחזקו אבל היכא דהוחזקו מודה כדאמר לקמן (דף קמז·):**ההוא גיטא דאשתכח בנהרדעא כו'**-האשה עומדת ותובעתו לפניו : **בגד קלוניא** · שם עיר: **מיכדק כל נהרדעא** · אם יש שם אנדרוגינוס אחר חוץ מבעל אשה זו : **ואם איתא דחיישינן יבדק כל הטולה מיבעי ליה** · שמא אנדרוגינוס אחר היה בנהרדעא והלך לו : **משום כבודו** · שלא לחזיקו כטועה ושואל דבר שאין לריך : **שביתי עובדא** · ואפ"ה מגבינן כשמוגיא שמ"ח על אחרים ולא חיישינן שמא אחר היה וכיון לבעלן ממונא אף על גב דהוחזקו לא חיישינן לענין איסורא כי לא הוחזקו מיהא לא חיישינן : **דלמא**

וחזינהו לאלתר וקאמרי סימנין דלאו עלייהו סמכינן אלא אסימנים הדוא גברא דאפקיד שומשמי גבי חבריה אמר ליה הב לי שומשמי אמר ליה שקילתינהו והא כן וכן הויין ובחביתא רמיין א"ל דידך שקלתינהו והני אחרינו נינהו סבר רב חסדא למימר היינו שני תלמידי חכמים ולא אמרינן הנך אזלו לעלמא והני אחרינו נינהו אמר ליה רבא מי דמי התם קאמרי סימנים *הבא שומשמי מאי סימנא אית להו ודקאמר כן וכן הויין אימר חושבנא איתרמי א"ל מר קשישא בר רב חסדא לרב אשי ומי חיישינן שמא פינן והתנן *מצא כלי וכתוב עליו קו"ף קרבן מ"ם מעשר דל"ת *דמוע טי"ת טבל תי"ו תרומה שבשעת הסכנה היו כותבין תי"ו תחת תרומה א"ל רבינא לרב אשי ולא חיישינן שמא פינן אימא סיפא ר' יוסי אומר אפילו מצא חבית וכתוב עליה תרומה הרי אלו חולין שאני אומר אשתקד הוה מלא תרומה ופינה אלא דבולי עלמא חיישינן שמא פינן והכא בהא קמיפלגי מר סבר אם איתא דפינהו מיכפר הוה כפר ואידך אימר אישתלויי אישתלי אי נמי לפנרחיא שבקיה : יצחק ריש גלותא בר אחתיה דרב ביבי הוה קאזיל מקורטבא לאספמיא ושכיב שלחו מהתם יצחק ריש גלותא בר אחתיה דרב ביבי הוה קאזיל מקורטבא לאספמיא ושכיב מי חיישינן לתרי יצחק או לא אביי אמר חיישינן רבא אמר לא חיישינן אמר אביי מנא אמינא לה דהדהוא גיטא דאשתכח בנהרדעא וכתיב (ה) בצד קלוניא מתא אנא*אנדרוגינאי נהרדעא פטרית ותרכית ית פלונית אנתתי ושלחה אבוה דשמואל לקמיה דרבי יהודה נשיאה ושלח ליה תיבדק נהרדעא כולה ורבא אמר אם איתא יבדק כל העולם מיבעי ליה אלא משום כבודו דאבוה דשמואל הוא דשלח הכי אמר רבא מנא אמינא לה דהנהו תרי שטרי דנפקי במחוזא וכתיב בהו חבי בר נגאי וגנאי בר חבי "ואגבי בהו (ו)רבא בר אבוה זוזי והא חבי בר נגאי וגנאי בר חבי במחוזא שכיחי טובא ואביי למאי

[מעבר שני פ"ד מי"ח]

[כמבנאות אימת דמאי ופי' הכרעמוגת נקוט מעם אמרן]

הגהות הב"ח

(ה) גמ' וכתיב ביה בלר קלוניא : (ב) שם רבה בר אמוה : (ג) רש"י ד"ה פנחתא וכו' בעלמא סוא קבעינא הס"ל : (ד) תוס' ד"ה וקאמרי סימנים פי' וכו' בספינה שטבעה וכיוהמו מת :

[בהגהות אמר"י פרק המקנה בגיטין על המקנה בלאשונה וכו' ד"ה כגלאה ל"י וכו' נרס בסוגיא דהכא אנא דוד בר נהיליאי מנהרדעא וכן בהכל"ס שם בסימן ז בקלוניא מתא אנא דוד בר נהיליאי מנהרדעא]

הגהות הגר"א

[א) תוס' ד"ה וקאמרי · דאמרי בדמי · ל"ב ועי' מש"ל לדברי הרי"ף הבעיא לאו משום בדמי בלתי מסוכן בלתי מסוכן דכתב הרמב"ן דעל סימנין סמיכין כמו בתביה דלא משקר כמ"ד דאוריתא הוא · ומכלל גרים לו קאמרי סימנין (ועמ"ש רבינו בלח"ע פי' י"ז פ"ק ק"ז) :

[ועי' טיבב תוס' ב"מ יח. ד"ס נפק]

א) כלאה דל"ל ועוד לי קאמרי סימנים אמאי מהני . ב) הלשון משובש בכאן-ואולי דל"ל ולא מלי למהוי שיני בחת כמו בחי ג) נקמן דף קכא מנוגת דחזו בשמעתיה בגיגן וסיינו בתוך שיעור שעה וקלא :

תוספות חד מקבאי

בדרמי וכ"ש ב' עדים לא אמרי בדרמי ואין להרהר אחר עדות עדים כלל ומכאן אתה למד תשובה לדברי הרב אלפס שכתב דתרי סהדי לא מהמני' בפלחמה משום דקאמר' בדרמי ובוה אין ראוי לסמוך על דבריו כלל אלא ראוי להרהר אחר שאינו עדים בפלחמה נאמנים אבל בעד אחד ה) (ע"כ מלאתי מכל בל העולם מיבעי ליה פי' יבדק קלוניא מתא וסבובותיה ונהרדעא וסבובותיה א"נ כל העולם כולו דחיישי' לתרי נהרדעא כדחיישינן בגיטין לשני שוירי אלא משום כבוד אבוה דשמואל הוא דשלחו ליה הכי · אמר רבא מנא ידענא דהנהו שטרי דנפקי בחמוזא וכתיב ביה רבא בר אבוה זוזי והא חבי בר נגאי וגנאי בר חבי במחוזא איכא טובא אלא כיון דהאי נגאי בר חבי פפיק לשטרא לא חיישי' בכי האי לתרי נגאי בר חבי הכא נמי כיון דהאי יצחק ריש גלותא דהוא דייר הכא אזל מקורטבא לאספמיא לא חיישינן לתרי יצחק · ואביי אמר לך התם למאי נ"ל דאין ביה אבוי לפעמיה דאמר בפרק נם פשוט לנפילה דחד לא חיישינן אי לפקדון כיון דשמיה כשמיה לא מפקי' ליה מאי אמרת דלמא מסר לחו נהליה אחוייתא נקטוא בסמירה פי' בכה"נ דשמיה כשמיה ואע"ג דאביי ס"ל בפרק נם פשוט אותיות נקטוא בסמירה צריך לחביא ראיה ה"מ אי הוה מעין אידך יוסף בן שמעון האי שטרא דאת מפקרת דילי הוא · ומיהו כל אימת דלא מעין לא מעינן ליה ומבני' מינה בע"כ · ורבא פליג עליה דאמר שהם בפרק נם פשוט ופ"ל דאין צריך לחביא ראיה · ואפשר דהכא קאמר כלומר כיון דרבא דפליג עליה ס"ל דאותיות נקטוא בסמירה וא"צ לחביא ראיה אפשר דרבא בר אבוה ס"ל כותיה :

ה) כלאה דל"ל אבל בעד אחד מיחיישינן דהאשה לא דייקא .

דלמא מסר ליה · נתנו לו ולא קנו מידו בקנין ושמא יחזור בו ליכא למיחש להכי דאותיות כגון שטר נקנות במסירה בלא קנין ואין יכול לחזור בו: **גבן הוה** · אצלנו היה בנהרדעא וגיטא כתיב בסורא: **הכא נמי חיישינן** · דהא מיבדקא כל נהרדעא ולהאי ענן ליכא למיחש דהא אמרי סהדי כו' ואביי נמי חיישינן לדלמא אזיל ליה לעצלא ובדיקה הוא דקמצריך באותו מקום: **הכא חיישינן** · הואיל והוחזק אים אחר בעירו כשמו: **גמלא פרחא** · הולך מהר כעוף פורח: **בקפילה** · על ידי שם: **מילי מסר** · ואע"פ שלא היה עמהם שמא מתחלה אמר להם בעירו כתבו גט לאשתי ואח"כ הלכו העדים לסורא: **שילי והיני** · מקומות הן: **ה"ג מאי הוי עלייהו דשומשמי** · מי חיישינן שמא פינו: **אמרו הכי** · בשעת כעסן: **מ"ט דקטטה** · דתנן במתניתין כי אמרה מת בעלי לא מהימנא: **דמשקרא** · מרוב שנאה מתכוונת לאסור עליו: **דאמרה בדדמי** · כל מקום שכנה שראתה אינה נותנת דעתה לומר שמא לא מת ולא אגשה דהואיל וסגיא ליה לא דייקא כולי האי: עד

[קידושין מז: ב"ב עו: עז: קפט: קעג: סנהדרין לא:]

מכות ה:

נ"ב קעב: גיטין פ:

בהיני כתובו בהיני אע"ג דמימסרן מילי בשילי מאי הוה עלייהו דשומשמי רב יימר אמר לא חיישינן רבינא אמר חיישינן והלכתא חיישינן: קטטה בינו לבינה וכו': היכי דמי קטטה בינו לבינה אמר רב יהודה אמר שמואל באומרת לבעלה גרשיני כולהו נמי אמרו הכי אלא באומרת לבעלה גרשתני וליהמנה מדרב המנונא דאמר רב המנונא *"אשה שאמרה לבעלה גרשתני נאמנת חזקה אין אשה מעיזה פניה בפני בעלה "באומרת גרשתני בפני פלוני ופלוני ושאילנא ואמרו לא היו דברים מעולם מ"ט דקטטה רב חנינא אמר משום דמשקרא רב שימי בר אשי אמר משום דאמרה בדדמי מאי ביניהו

איכא

נדרים לא: כתובות כב: גיטין סד: סנ:

למאי ניחוש לה אי לנפילה מזהר זהיר ביה אי לפקדון כיון דשמיה כשמיה לא מפקיד גביה מאי אמרת דלמא מסר ליה *אותיות נקנות במסירה ההוא גיטא דאשתכח בסורא וכתיב ביה הכי בסורא מתא אנא ענן בר חייא נהרדעא פטרית ותרבית פלונית אנתתי ובדקו רבנן מסורא ועד נהרדעא ולא הוה ענן בר חייא אחרינא לבר מענן בר חייא מחגרא דהוה בנהרדעא ואתו סהדי ואמור דהוה יומא כי איכתב ההוא גיטא ענן בר חייא מחגר"א גבן הוה אמר אביי אף לדידי דאמינא חיישינן הכא לא חיישינן דהא קאמרי סהדי דבנהרדעא הוה מאי בעא בסורא אמר רבא אף לדידי דלא חיישינן *הכא חיישינן דלמא *בגמלא פרחא אזל אי נמי בקפיצה אי נמי מילי מסר כדאמר להו רב לספרי וכן אמר להו רב הונא לספרי *כי איתנבו בשילי כתובו בשילי אע"ג דמימסרן מילי בהיני וכי איתנבו

[כ"מ קטז:]

אותיות נקנות במסירה · הא אינן נקנות חיישינן דלמא מסר ליה ותימה מאי שנא בדברים שאין עשויים להשאיל ולהשכיר *שהמוחזק בו נאמן לומר שהוא שלו כי אפילו יודע שמאמינים זה לזה אין לחוש על פקדון אלא בדברים העשויים להשאיל ולהשכיר וגודרות שהדבר יודע שלא לקחם א"כ גבי אותיות נמי היה לנו להאמינו כשאומר שהם שלו וכי תימא כיון דאין אותיות נקנות במסירה דלריך שטר ואין לו שטר חיישינן דאינן שלו מ"מ ליחוש שמא הקנה לו אגב קרקע דשטר נקנה אגב קרקע כדאמרינן בהמוכר את הספינה (ב"ב דף עו: ושם) בשמעתא דאין אותיות נקנות ושמא קנין אגב קרקע לא שכיחא אי נמי לא מהני קנין אגב קרקע אלא בשטר של אותה קרקע כדאמרינן התם כיון שהחזיקו בקרקע נקנה השטר בכל מקום שהוא דשטר אפסרא דארעא הוא אבל שטר חוב בעלמא אין נקנה אגב קרקע אלא דמי למטלטלין אבל תימה לר"י דלמה לא נימא שהם שלו ולא נתן לו חברו כלום ושמא כיון דשמיה ואין מוכיח מתוך השטר שהוא שלו ולא עשה בו סימן יש לחוש שמא של חברו היה כי לא אפשר שלא יהא סימן לזה שאין בזה ושוב פר"י דודאי הקלף יכול לעכב שלא יפסיד חזקתו אע"פ שדרכו להפקיד גביה אבל החוב לא יוכל להוציא כל זמן שעוכל להשתפך דלמא הפקיד גביה והיינו נמי דאמר בגט פשוט (שם קעג:) גבי שאני הכא דאתיין משמטי מהדדי ואין החוב למוחזק שלא יוכל לגבות אבל הקלף נראה לר"י שיוכל לעכב וכן חפץ אחר: **הכא** חיישינן דלמא בגמלא פרחא אזל · וא"ת בפ"ק דמכות (דף ה: ושם) אמר רבא *(בר אבא) אתו בי תרי ואמרו בחד בשבא בלפרא הרג פלוני את הנפש בנהרדעא ואתו בי תרי ואמרו בפניא בחד בשבא עמנו הייתם בסורא חזינן לי מלפרא לפניא מנו אזלי אין נהרגין ואי לא מנו אזלי אין נהרגין פשיטא מהו דתימא ניחוש לגמלא פרחא קמ"ל[א] ואר"ת הכא כיון שמתכוין לקלקל אמת הבאו אזל בגמלא פרחא אבל התם אם הלכו בגמלא פרחא היה מקלקלים יותר ור"ל מנחם פי' דהתם אם איתא דאזלו בגמלא פרחא היה להן לטעון כן ומדלא אמרו הכי ש"מ דשקר הם מעידים: **אע"ג** דמימסרן לכו מילי בשילי · אר"ת דשילי והיני שני מקומות הן וסמוכות זה לזה כדאמר במס' בילה (דף כה:) רב הונא בשבתא דריגלא מכתפי ליה מהיני לשילי ולרבותא נקט הני מקומות שסמוכין זה לזה: **וליהמנה** מדרב המנונא · אמר ר"י דהלכתא כרב המנונא מדפריך סתמא דגמרא מרב המנונא ובפ"ב דכתובות (דף כב: ושם) גבי אמרה נשביתי דייק לאוקומי אמוראי דהתם כרב המנונא ובפ' התקבל (גיטין סד:) נמי פריך אדר"י מדרב המנונא והא דבשילהי נדרים (דף לא: ושם) דחה *דבה למילתיה דמוייא בעלמא הוא ואפי' פליג הלכתא כרב המנונא כדפי' וא"ת בסוף פרק הכותב (כתובות פט: ושם) גבי הוליאה נמו דקאמר רב יוסף הב"ע שאין שם עדי גירושין דמיגו דיכול לומר לא גרשתיה יכול לומר גרשתיה ונתתי לה כתובתה והיאך יכול לומר כן כיון שנאמנת לומר גרשתני ויש לומר דכשתובעת כתובה איכא נאמנת אלא דוקא לענין ניסואין:

[לפניו שם איתא רבא]

איכא

תוס' חד מקמאי

ההוא גיטא דאשתכח בסורא האי עובדא נמי הכי הוה שהיו העדים מעידים נמי דהאי ענן בר חייא דהוה יתיב בסורא א"ל נכתוב ונחתום גט לאשתו.

הגהות הב"ח

(ה) תוס' ד"ה למאי וכו' דאין מוליאין דפליגי בפלוגתא דאביי: (כ) ר"ה מאי אמרת וכו' אלא אליבא דרבי דאית ליה כל"ל ותיבת מאיר נמחק:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה הכא· ותר"ת הכא כו' . נ"ב ולכב"א וכ"פ כתבו דעיקר סמיך על טעם דאמרינן מילי מסר:

[טעות הדפוס]

טז א מיי' פ"ג מהל' גירושין הלכה י טוש"ע אה"ע סימן קלב סעיף ד:

יז ב מיי' שם פ"ח הל' כה ופכ"ג מהלכות מלוה ולוה הלכה ו סמג עשין לד טוש"ע שם סימן קכח סעיף ח וטוש"ע מ"מ סימן מג סעיף כ:

יח ג מיי' פי"ז מהל' שאלה ופקדון הל' ד סמג עשין פח טוש"ע מ"מ סימן רצז:

יט ד מיי' פי"ב מהל' גירושין הל' ד ופע"ז מהל' אישות הל' כו סמג עשין מח טוש"ע אה"ע סי' יז סעי' ב וסימן קנב סעיף ב:

כ ה מיי' פי"ג מהל' גירושין ה"ח סמג עשין נט טוש"ע שם סי' יז סעי' מח: